בעזהשי"ת

קוּנְטְרֵס

אַ פְרֵיילִיכֶער אִיד

וָואס דָאס אִיז אַ וואוּנְדֶערְלִיכֶע שִׁיעוּר אַרַיינְצוּבְּרֶענְגֶען
אִין אוּנְז דִי רֵיינֶע אוּן קְלָארֶע אֱמוּנָה אִין בַּאשֶׁעפֶער,
וִוי אוֹיךְ עֵצוֹת אוּן הִתְחַזְּקוּת וְויאַזוֹי אַדוּרְךְ צוּ גֵיין דֶעם
לֶעבְן בְּשָׁלוֹם.

פָארְגֶעלֶערְנְט דוּרְךְ

כְּבוֹד קְדוּשַׁת הָרַב הַצַּדִּיק מוֹהֲרָא"ש זי"ע

פַּרְשַׁת הַאֲזִינוּ תשע"ג

גֶעבּוֹיעֶט אוֹיף דִי וֶוערְטֶער פוּן הֵיילִיגְן רֶבִּי'ן, אֲדוֹנֵינוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ

רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ

אוּן אוֹיף דִי וֶוערְטֶער פוּן זֵיין תַּלְמִיד, מוֹרֵינוּ הַגָּאוֹן הַקָּדוֹשׁ

רַבִּי נָתָן מִבְּרֶסְלֶב, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ

אוּן עֶס אִיז צוּזַאמְגֶעפְלָאכְטְן מִיט פְּסוּקִים פוּן תּוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים, אוּן מַאֲמָרִים
פוּן אוּנְזֶערֶע הֵיילִיגֶע חֲכָמִים פוּן גְמָרָא אוּן מִדְרָשִׁים אוּן הֵיילִיגְן זוֹהַר.

עֶס אִיז גֶעבְּרֶענְגְט גֶעוָוארְן צוּם דְרוּק
דוּרְךְ חֲסִידֵי בְּרֶסְלֶב - נוּא יָארְק יצ"ו

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש
וויליאמסבורג
27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש
קרית יואל
8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש
בלומינגראוו
24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש
בארא פארק
1011 41 Street
Brooklyn NY 11219
718.384.1652

היכל הקודש
קרית יואל
8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563

היכל הקודש
מאנסי
32 Dolson Road
Monsey NY 10952
347.733.7551

נדפס ע״י
קרן הדפסה
היכל הקודש
181 Huschke Rd.
Liberty, NY 12747
718.387.2691
www.BreslevCenter.com

צו הערן די
הערליכע שיעורים
פונעם ראש ישיבה שליט״א
רופט:

קול ברסלב
212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב
212.444.9169

אַ פְרֵיילִיכֶער אִיד

א.

דֶער אֲרִ״י הַקָדוֹשׁ זָאגְט (עַיֵין פְּרִי עֵץ חַיִים שַׁעַר יוֹם הַכִּפּוּרִים, פֶּרֶק א; וּבְשַׁעַר חַג הַסֻכּוֹת, פֶּרֶק א): דִי פִיר טֶעג פוּן יוֹם כִּיפּוּר בִּיז סוּכּוֹת אִיז קֶעגְן דִי פִיר אוֹתִיוֹת פוּן שֵׁם הֲוָיָ״ה. וֶועגְן דֶעם דַארְף מֶען אִין דִי פִיר טֶעג זַיין ׳נָאר פְרֵיילֶעךְ׳ (שֻׁלְחָן עָרוּךְ הָרַב, סוֹף סִימָן תרכ״ד), אוּן נִישְׁט וַוייזְן קַיין שׁוּם עַצְבוּת, וַוייל דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט אוּנְז מוֹחֵל גֶעוֶוען אוֹיף אַלֶע עֲבֵירוֹת, אוּן פַאר נַייעֶ עֲבֵירוֹת חַס וְשָׁלוֹם, אִיז נִישְׁט דָא קַיין צַייט, אַזוֹי וִוי חַזַ״ל זָאגְן (וַיִקְרָא רַבָּה ל, ז): אוֹיפְן פָּסוּק (וַיִקְרָא כג, מ): **וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיוֹם הָרִאשׁוֹן וְכוּ׳**, אַז דִי פִיר טֶעג צְוִוישְׁן יוֹם כִּפּוּר אוּן סוּכּוֹת,

זֶענֶען אִידְן פַארְנוּמֶען אוּן פַארְיָאגְט, מִיט מַאכְן דִי סוּכָּה, אוּן קוֹיפְן דִי ד׳ מִינִים וְכוּ׳, אַזוֹי אַז מֶען הָאט נִיטְאַמָאל קַיין צַייט צוּ זִינְדִיגְן. בִּפְרַט אִין אַזַא יָאר וָואס מִיר הָאבְן נָאךְ אִין דִי פִיר טֶעג אַ שַׁבָּת אִינְמִיטְן אוֹיךְ, אִיז דָאךְ דָאס אַ מוֹרָא׳דִיגֶע שִׂמְחָה, וַוייל נִישְׁט נָאר אַז מֶען הָאט נִישְׁט קַיין צַייט צוּ זִינְדִיגְן, נָאר מֶען הָאט נָאךְ דִי שִׂמְחָה פוּן שַׁבָּת קוֹדֶשׁ אוֹיךְ.

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט (לִקּוּטֵי מוֹהֲרַ״ן חֵלֶק ב׳ סִימָן יז): שַׁבָּת דַארְף מֶען זַיין זֵייעֶר פְרֵיילֶעךְ. אוּן מֶען דַארְף טוּעֶן אַלֶעס וָואס מֶען קֶען נָאר, כְּדַי צוּ זַיין נָאר פְרֵיילִיךְ אִין שַׁבָּת. דֶער מֶדְרָשׁ זָאגְט (תַּנְחוּמָא בְּרֵאשִׁית סוֹף סִימָן ג): **׳כְּבוֹד שַׁבָּת עָדִיף מֵאֶלֶף תַּעֲנִיּוֹת׳**, אַ מֶענְטְשׁ וָואס אִיז זִיךְ מִתְעַנֵּג אִין שַׁבָּת, אִיז אַזוֹי וְוִי עֶר וָואלְט גֶעפַאסְט טוֹיזֶענְט תַּעֲנִיתִים. אוֹיךְ זָאגְט דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי (לִקּוּטֵי מוֹהֲרַ״ן חֵלֶק א׳ סִימָן נז): דָאס עֶסְן פוּן שַׁבָּת אִיז ׳כּוּלוֹ אֱלֹקוּת׳, נָאר גֶעטְלִיכְקֵייט. דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי הָאט אַמָאל גֶעזָאגְט פַאר אוּנְזֶערֶע לַייט (חַיֵּי מוֹהֲרַ״ן סִימָן לב): דֶער בַּאשֶׁעפֶער זָאגְט אוּנְז (שְׁמוֹת טז, כה): ׳קִינְדֶערְלֶעךְ עֶסְט, עֶס אִיז שַׁבָּת הַיינְט׳!

און דָאס אִיז שׁוֹין אוֹיךְ שְׁוֶועֶר מְקַיֵּים צוּ זַיין. אַזוֹיוִוי מֶען זֶעהְט וִוי שְׁוֶועֶר עֶס קוּמְט אָן צוּ עֶסְן דִי דְרֵיי סְעוּדוֹת, בִּפְרַט אִיז מֶען מְזַלְזֵל אִין 'שָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת'. חַזַ"ל זָאגְן (שַׁבָּת קי"ז ע"ב): אַ מֶענְטְשׁ זָאל עֶסְן דְרֵיי סְעוּדוֹת שַׁבָּת קוֹדֶשׁ. און דֶער זוֹהַר הַקָדוֹשׁ זָאגְט (יִתְרוֹ דַף פ"ח ע"א): אַז דֶער וָואס פַארְפֶעלְט אֵיין סְעוּדָה, פוּן דִי דְרֵיי סְעוּדוֹת, אִיז אַ סִימָן אַז עֶס פֶעלְט אִים אֱמוּנָה. וֶועגְן דֶעם ווארִיל אִיז דֶעם וָואס אִיז שְׁטֶענְדִיג פְרֵיילִיךְ שַׁבָּת, און עֶסְט דִי דְרֵיי סְעוּדוֹת שַׁבָּת מִיט אַ מוֹרָא'דִיגֶע שִׂמְחָה.

ב.

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי טַייטְשְׁט אוֹיס (לִקוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק א' סִימָן כ"ב): דֶעם פָּסוּק (יִרְמְיָהוּ נ, כ): **בַּיוֹם הַהוּא יְבֻקַּשׁ עֲוֹן יִשְׂרָאֵל וְאֵינֶנּוּ**, עֶס וֶועט קוּמֶען אַ צַייט, וָואס מֶען וֶועט נָאכְזוּכְן נָאךְ דִי עֲבֵירוֹת פוּן אִידְן, און מֶען וֶועט נִישְׁט טְרֶעפְן, וַוייל אַלֶע אִידְן וֶועלְן טוּעֶן 'תְּשׁוּבָה מֵאַהֲבָה', מְמֵילָא וֶועט אַלֶעס אִיבֶּערְגֶעדְרֵייט וֶוערְן פַאר זְכוּתִים און מִצְוֹת, און עֶס וֶועט נִישְׁט בְּלַייבְּן גָארְנִישְׁט פוּן דִי עֲבֵירוֹת.

דָאס זֶעהְט מֶען אוֹיךְ בַּיי דִי סוּכָּה, וַוייל דֶער עִיקָר פוּן דִי סוּכָּה אִיז דָאךְ דִי סְכַךְ, וָואס דָאס וֶוערְט גֶעמַאכְט פוּן: **'פְּסֹלֶת גֹּרֶן וְיֶקֶב'** (סוּכָּה יב ע"א), זָאגְן צַדִיקִים (בְּנֵי יִשָּׂשכָר, תִּשְׁרֵי, מַאֲמַר י, אוֹת כב;): דָאס קוּמְט צוּ וַוייזְן אַז פוּן אַלֶע אוּנְזֶערֶע עֲבֵירוֹת, וָואס דָאס אִיז דִי 'פְּסֹלֶת' - אָפְּפַאל, וָואס מִיר הָאבְּן גֶעטוּעֶן, וֶוערְט יֶעצְט - נָאךְ יוֹם כִּפּוּר וָואס מִיר הָאבְּן תְּשׁוּבָה גֶעטוּעֶן - מִצְווֹת, אוּן מֶען נוּצְט עֶס אִין דִי סוּכָּה פַאר סְכַךְ.

דֶער זוֹהַר הַקָדוֹשׁ (פַּרְשַׁת וַיְחִי דַף רכא ע"א; תִּקוּנֵי זֹהַר דַף כט ע"א): רוּפְט אָן דִי ד' מִינִים **'מָאנֵא קְרָבָא'**, דִי גֶעוֶוער פוּן אַ אִיד. אַז יֶעדֶער אִיד וָואס הַאלְט אִין זַיינֶע הֶענְט דִי ד' מִינִים, הָאט עֶר גֶעוֶוער אִין זַיינֶע הֶענְט, וָואס דָאס אִיז אַ סִימָן אַז עֶר הָאט גֶעווּינֶען. פְרֶעגְט אוֹיף דֶעם דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן (לִקוּטֵי הֲלָכוֹת, בִּרְכַּת הָרְאִיָּה וּפְרָטִיּוּת, ה, יט): דֶער סֵדֶר אִיז דָאךְ בַּיי אַ מִלְחָמָה, אַז נָאכְדֶעם וָואס מֶען הָאט שׁוֹין בַּאזִיגְט אוּן גֶעווּינֶען, דֶעמָאלְטְס הֵייבְּט מֶען דִי פֶענֶער, אוּן מֶען פַּייפְט מִיט טְרָאמְפֵּייטֶערְס, אָבֶּער אַז מֶען הַאלְט נָאךְ דִי גֶעוֶוער, אִיז אַ סִימָן אַז מֶען הַאלְט נָאךְ אִינְמִיטְן דִי

מִלְחָמָה?! נָאר עֶנְטְפֶערְט עֶר: בְּרוּחָנִיּוּת, ווילַאנְג אַ אִיד גֶעט נִישְׁט אוֹיף, אוּן עֶר הַאלְט נָאךְ דִי גֶעוֶוער, אוּן אִיז מְקַיֵּים דִי מִצְוַת ד׳ מִינִים, אִיז עֶר שׁוֹין אַ גֶעוִוינֶער אוּן עֶר בַּאזִיגְט דֶעם סַמֶ״ךְ מֶ״ם.

דֶער הֵיילִיגֶער רָאפְּשִׁיצֶער רָב זי״ע הָאט גֶעזָאגְט: מִיט דֶעם וָואס מֶען הַאלְט דִי ד׳ מִינִים אִין דִי הֶענְט, הַאלְט מֶען כַּבְיָכוֹל דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אִין דִי הֶענְט, וַוייל דִי ד׳ מִינִים אִיז אַקֶעגְן דֶעם שֵׁם הֲוָיָ״ה (בֵּית יוֹסֵף סִימָן תרנ״א בְּשֵׁם הָרִיקַאנְטִ״י, הוּבָא בְּטוּרֵי זָהָב סִימָן תרנ״ד, סְעִיף קָטָן י״ד): וֶועגְן דֶעם אִיז דֶעמָאלְטְס אַ מוֹרָא׳דִיגֶער עֵת רָצוֹן, אוֹיסְצוּבֶּעטְן וָואס מֶען ווִיל (וְעַיֵּין לִקּוּטֵי הֲלָכוֹת, שָׁם). דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי הָאט אַמָאל גֶעהַאלְטְן אַ מַצָּה אִין דִי הַאנְט, אוּן אִיז גֶעוָוארְן מוֹרָא׳דִיג פַארְפְלַאמְט אוּן זִיךְ אָנְגֶערוּפְן: ׳אַז מֶען הַאלְט ׳מַצָּה׳ אִין הַאנְט, הַאלְט מֶען ׳גָאט׳ אִין הַאנְט׳. וַוייל עֶסְן מַצָּה אִיז דָאךְ אַ מִצְוָה, אוּן דָאס אִיז דֶעם בַּאשֶׁעפֶער׳ס רָצוֹן, קוּמְט אוֹיס אַז ׳אִיךְ הַאלְט דֶעם בַּאשֶׁעפֶער׳. דִי זֶעלְבֶּע זַאךְ וֶוען מֶען הַאלְט דִי ד׳ מִינִים, וָואס דָאס אִיז דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן׳ס רָצוֹן, הַאלְט מֶען דֶעם בַּאשֶׁעפֶער אִין

דִי הֶענְט (עַיֵין זוֹהַר הַקָדוֹש פַּרְשַׁת וַיְחִי, דַף רכ ע״ב). דָאס זֶעלְבֶּע אִיז אוֹיךְ בַּיי אַלֶע אַנְדֶערֶע מִצְווֹת, וִוי לְמָשָׁל: צִיצִית, תְּפִילִין, דַארְף מֶען זִיךְ מוֹרָא׳דִיג פְרֵייעֶן וֶוען מֶען טוּט דִי מִצְוָה, וַוייל מֶען טוּט דֶעמָאלְטְס דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן׳ס רָצוֹן, וָואס דָאס אִיז דֶער גְרֶעסְטֶער שִׂמְחָה! נָאר דֶער סַמֶ״ךְ מֶ״ם צוּבְּרֶעכְט אַזוֹי שְׁטַארְק אַ מֶענְטְש, אוּן עֶר בְּרֶענְגְט אִים אַרַיין אִין אַזַא יִאוּשׁ, אַז עֶר כַאפְּט נִישְׁט דָאס גְרוֹיסְקֵייט אוּן חֲשִׁיבוּת פוּן יֶעדֶע מִצְוָה.

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט (לִקוּטֵי מוֹהֲרַ״ן חֵלֶק ב׳ סִימָן כ״ד): עֶס אִיז גְרִינְגֶער צוּ קוּמֶען פוּן אַ ׳**לֵב נִשְׁבָּר**׳ צוּ ׳**עַצְבוּת**׳, וִוי צוּ קוּמֶען פוּן ׳שִׂמְחָה׳ צוּ ׳הוֹלֵלוּת׳. דָאס הֵייסְט, אַז אַ מֶענְטְש הָאט מוֹרָא זִיךְ צוּ פְרֵייעֶן, וַוייל עֶר וֶועט קוּמֶען נָאכְדֶעם צוּ הוֹלֵלוּת, לֶערְנְט אוּנְז אָבֶּער דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי אוֹיס, אַז מֶען דַארְף מֶער מוֹרָא הָאבְּן מֶען זָאל נִישְׁט אַרַיינְפַאלְן אִין קֵיין עַצְבוּת, וַוייל דֶער עִיקָר דַארְף אַ אִיד זֶעהְן, צוּ זַיין שְׁטֶענְדִיג פְרֵייליךְ, אוּן זִיךְ מְחַיֶה זַיין מִיט יֶעדֶע גוּטֶע נְקוּדָה וָואס עֶר הָאט, בִּפְרַט מִיט דֶעם וָואס עֶר אִיז

גֶעבּוֹירְן גֶעוָוארְן אַ אִיד בָּרוּךְ הַשֵּׁם, וָואס מִיט דֶעם אַלֵיין דַארְף מֶען זִיךְ זֵייעֶר מְחַזֵק זַיין, אַזוֹיוִוי דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט (לִקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק ב׳ סִימָן י׳).

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן אִיז מַסְבִּיר (לִקּוּטֵי הֲלָכוֹת הִלְכוֹת הוֹדָאָה הֲלָכָה ו׳): דָאס וָואס דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי שְׁרַייבְּט (לִקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק א סִימָן א): דֶער 'יֵצֶר הָרַע' אִיז זִיךְ מִתְלַבֵּשׁ בְּמִצְוֹות. אַז דָאס גֵייט אַרוֹיף אוֹיף דֶעם וָואס דֶער סַמֶ"ךְ מֶ"ם קוּמְט צוּ אַ מֶענְטְשׁ, אוּן רֶעדְט אִים צוּ, צוּ הָאבְּן אַ לֵב נִשְׁבָּר! אוּן אִיז אִים מַסְבִּיר: דָאס אִיז אִין הִימְל מוֹרָא'דִיג חָשׁוּב וְכוּ׳ אוּן אַז דוּ וֶועסְט זַיין צוּפִיל פְרֵיילִיךְ, וֶועסְטוּ נָאךְ קוּמֶען צוּ הוֹלֵלוּת; אָבֶּער דוּרְכְדֶעם בְּרֶענְגְט עֶר אִים נָאכְדֶעם צוּ עַצְבוּת, וָואס דָאס אִיז נָאךְ עֶרְגֶער פוּן אַלֶעם.

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי ר׳ בָּרוּךְ פוּן מֶעזִיבוּז זי"ע [וָואס וִוי בַּאוואוּסְט הָאט עֶר גֶעהַאט אַ נִיצוּץ נְשָׁמָה פוּן שְׁלֹמֹה הַמֶלֶךְ, אוּן עֶר פְלֶעגְט זֵייעֶר אַסַאךְ רֶעדְן פוּן שְׁלֹמֹה הַמֶלֶךְ, וִוי אוֹיךְ וֶוען עֶר פְלֶעגְט זָאגְן שִׁיר הַשִּׁירִים עֶרֶב שַׁבָּת אִיז דָאס גֶעוֶוען מִיט אַ אוֹיסְנַאם מוֹרָא'דִיגֶע פְלַאם] הָאט אַמָאל פַארְצֵיילְט: שְׁלֹמֹה

הַמֶלֶךְ הָאט אַמָאל אִין חוֹדֶשׁ אֱלוּל גֶעטְרָאפְן דֶעם סַמֶ״ךְ מֶ״ם זֵייעֶר צוּטְרָאגְן, הָאט עֶר אִים גֶעפְרֶעגְט: פַארְוָואס בִּיזְטוּ אַזוֹי צוּטְרָאגְן?! זָאגְט עֶר אִים: אִיךְ אַרְבֶּעט אַ גַאנְץ יָאר אַרַיינְצוּכַאפְּן מֶענְטְשְׁן מִיט אַלֶע שְׁמוּץ וְכוּ׳ רַחֲמָנָא לִצְלָן, אוּן וֶוען עֶס קוּמְט חוֹדֶשׁ אֱלוּל, הֵייבְּן אִידְן אָן תְּשׁוּבָה צוּ טוּעֶן, אוּן וֶוער רֶעדְט נָאךְ וֶוען עֶס קוּמְט רֹאשׁ הַשָׁנָה, אוּן מֶען בְּלָאזְט שׁוֹפָר, מַאכְט מֶען מִיר טוֹיבּ, אוּן מֶען צוּמִישְׁט מִיר, אוֹיבּ אִיז דָאס נִישְׁט גֶענוּג, קוּמְט נָאכְדֶעם יוֹם הַקָדוֹשׁ, וָואס דֶעמָאלְטְס הַרְגֶ׳עט מֶען מִיר אִינְגַאנְצְן, אוּן זֵיי זֶענֶען נָאכְנִישְׁט פַארְטִיג מִיט דֶעם, נָאר וֶוען עֶס קוּמְט סוּכּוֹת צוּשְׁטֶעכְן זֵיי מִיר, אוּן אִיךְ טוּ גָארְנִישְׁט אוֹיף מִיט זֵיי, זָאל אִיךְ נָאךְ זַיין פְרֵיילֶעךְ?!

אֵיין יָאר טְרֶעפְט שְׁלֹמֹה הַמֶלֶךְ דֶעם סַמֶ״ךְ מֶ״ם פְרֵיילֶעךְ אוּן אוֹיפְגֶעלֵייגְט, פְרֶעגְט עֶר אִים: פַארְוָואס בִּיזְטוּ אַזוֹי פְרֵיילֶעךְ?! פַארְיָאר הָאסְטוּ דִיךְ בַּאקְלָאגְט אַז מֶען שְׁטֶעכְט אַרַיין אִין דִיר?! עֶנְטְפֶערְט אִים דֶער סַמֶ״ךְ מֶ״ם: אִיךְ הָאבּ מִיךְ גֶעטְרָאפְן אַ עֵצָה; אִיךְ הָאבּ גֶעמַאכְט אַ לָאךְ, אִין דִי

שִׁיף אִין וָואס מֶען הָאט גֶעבְּרֶענְגְט דִי אֶתְרוֹגִים, אוּן עֶס אִיז גֶעוָוארְן פִיל מִיט וַואסֶער, אוּן אַלֶע אֶתְרוֹגִים זֶענֶען חָרוּב גֶעוָוארְן, אוּן עֶס אִיז נִישְׁטָא כִּמְעַט צוּ בַּאקוּמֶען קַיין אֶתְרוֹגִים!

נָאךְ סוּכּוֹת זֶעהְט שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, אַז עֶר אִיז שׁוֹין וַוייטֶער טְרוֹיעֶרִיג, פְרֶעגְט עֶר אִים: פַארְוָואס בִּיזְטוּ שׁוֹין וַוייטֶער טְרוֹיעֶרִיג? הָאסְט דָאךְ אָנְגֶעמַאכְט אַ גוּטְן שְׁפִּיצְל?! זָאגְט עֶר אִים: עֶס אִיז גֶעבְּלִיבְּן צְוֵויי דְרֵיי אֶתְרוֹגִים, וָואס אִידְן הָאבְּן בַּאצָאלְט פַאר דֶעם שְׁוֶוערֶע גֶעלְטֶער, אוּן אַלֶע אִידְן הָאבְּן זִיךְ גֶערִיסְן מְקַיֵּים צוּ זַיין דִי מִצְוָה, אוּן גֶעשְׁטַאנֶען אִין לַאנְגֶע רֵייעֶס, אוּן אֵיינֶער הָאט מְזַכֶּה גֶעוֶוען דֶעם אַנְדֶערְן כְּדֵי מְקַיֵּים צוּ זַיין דִי מִצְוָה פוּן ד׳ מִינִים, אוֹיב אַזוֹי וָואס הָאבּ אִיךְ אוֹיפְגֶעטוּעֶן מִיט מַיין גַאנְצֶע שְׁפִּיצְל?!

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט (שִׂיחוֹת הָרַ״ן סִימָן קכה): אִידְן זֶענֶען אַ מֵבִין אוֹיף אַ מִצְוָה, אוּן אַז מֶען זֶעהְט, אַז פוּנְקְט אוֹיף אַ אֶתְרוֹג לָאזְן זִיךְ אִידְן קָאסְטְן אַזוֹיפִיל גֶעלְט, וַוייזְט דָאס אוֹיף דִי מוֹרָא׳דִיגֶער חֲשִׁיבוּת פוּן

דֶער מִצְוָה. וֶועגְן דֶעם דַארְף זִיךְ אַ מֶענְטְש מוֹרָא׳דִיג פְרֵייעֶן מִיט יֶעדֶע מִצְוָה, בִּפְרַט מִיטְן אֶתְרוֹג אוּן לוּלָב, וַוייל מִיט דֶעם דֶערְשְׁטִיקְן מִיר דֶעם סַמֶ״ךְ מֶ״ם אִינְגַאנְצְן.

ג.

דֶער אֲרִ״י הַקָדוֹשׁ זָאגְט (פְּרִי עֵץ חַיִים שַׁעַר חַג הַסֻּכּוֹת, פֶּרֶק ג-ד): דִי פִיר טֶעג דַארְף מֶען גֶעבְן אַסַאךְ צְדָקָה, בִּפְרַט עֶרֶב סוּכּוֹת; אוּן דֶער אֲרִ״י הַקָדוֹשׁ אַלֵיין, פְלֶעגְט גֶעבְן זֵייעֶר אַסַאךְ צְדָקָה עֶרֶב סוּכּוֹת, אַזוֹי וַוייט אַז עֶר הָאט גֶעהַאלְטְן דֶעם בַּייטְל אָפֶען, אוּן יֶעדֶער אָרִימַאן וָואס אִיז גֶעקוּמֶען נָאךְ צְדָקָה הָאט עֶר אִים גֶעזָאגְט: נֶעמְט וִויפִיל אִיר וִוילְט!

דַארְף מֶען פַארְשְׁטֵיין וָואס אִיז דֶער גְרוֹיסֶער עִנְיָן פוּן גֶעבְן צְדָקָה דַוְוקָא אִין דִי פִיר טֶעג? נָאר אִין דִי תְּפִילוֹת פוּן דִי הֵיילִיגֶע טֶעג זָאגְן מִיר: ׳לְךָ ה׳ הַצְדָקָה׳; ׳לְלוֹבֵשׁ צְדָקוֹת בְּיוֹם דִין׳, וְכוּ׳, אַז דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער טוּט צְדָקָה מִיט יֶעדְן אִיד, אוּן עֶר שְׁרַייבְּט אִים אָן אַ גוּט יָאר, דֶערְפַאר יֶעצְט וֶוען מִיר

גֵייעֶן אַרוֹיס פוּנֶעם יוֹם הַדִין, וַוייזְן מִיר פַארְן אֵייבֶּערְשְׁטְן אַז מִיר זֶענֶען מַכִּיר טוֹבָה, פַאר דִי אַלֶע חֲסָדִים אוּן גוּטְס וָואס דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט אוּנְז אָנְגֶעשְׁרִיבְּן, אוּן מִיר גֵייעֶן אוֹיךְ אוֹיף דֶעם וֶועג, אוּן מִיר זֶענֶען מַמְשִׁיךְ צוּ גֶעבְּן אַסַאךְ צְדָקָה, וָואס פוּן דִי אַלֶע צְדָקוֹת וָואס אַ אִיד טוּט, מַאכְט דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער דֶערְפוּן אַ מַלְבּוּשׁ, וָואס מִיט דֶעם קֶען זִיךְ דֶער מֶענְטְשׁ אַרוּמְנֶעמֶען.

מֶען דַארְף וִויסְן אַז ׳צְדָקָה׳ אִיז אַ ׳מִצְוָה׳ פּוּנְקְט אַזוֹי וִוי לֵייגְן תְּפִלִּין אוּן גֵיין מִיט צִיצִית; דָאס אִיז אַ מִצְוָה עֲשֵׂה, וָואס הָאט נָאךְ אַן עֶקְסְטֶערֶע כֹּחַ, אַז דָאס אִיז מְקַרֵב דִי גְאוּלָה (בָּבָא בַּתְרָא דַף י ע״א). אוּן דָאס רַאטֶעוֶועט דֶעם מֶענְטְשׁ פוּן טוֹיט (שָׁם), אַזוֹי וִוי דֶער פָּסוּק זָאגְט (מִשְׁלֵי י, ב): **וּצְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת**. מִיט דֶעם אַלֶעם קֶען דוּרְכְגֵיין אַ וָואךְ, אַ חוֹדֶשׁ אוּן אֲפִילוּ אַ יָאר, אוּן אַ מֶענְטְשׁ גֶעט נִישְׁט קַיין צְדָקָה, מִיטְן אוֹיסְרֵייד אַז עֶר הָאט נִישְׁט. זָאגְט אָבֶּער דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן (לִקּוּטֵי הֲלָכוֹת, תְּרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת, הֲלָכָה ג׳): אַז אַסַאךְ מָאל פוּן **׳רִיבּוּי אוֹר׳**, טוּט אַ מֶענְטְשׁ

גָארְנִישְׁט; דָאס הֵייסְט וַוייל אַ מֶענְטְשׁ וִויל טוּעֶן זֵייעֶר אַסַאךְ, טוּט עֶר נָאכְדֶעם גָארְנִישְׁט. אוּן עֶר כַאפְּט אוֹיךְ אָן דִי מִצְוָה פוּן צְדָקָה; אַז וֶוען אַ מֶענְטְשׁ זָאל וִויסְן, דָאס חֲשִׁיבוּת פוּן גֶעבְּן אֵיין פְּרוּטָה פַאר צְדָקָה, וָואלְט עֶר שְׁטֶענְדִיג גֶעגֶעבְּן צְדָקָה.

[דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי הָאט גֶעזָאגְט (שִׂיחוֹת הָרַ"ן סִימָן קמא): וֶוער עֶס וֶועט קוּמֶען צוּ מַיין קֵבֶר, אוּן גֶעבְּן פַאר מַיינֶעט וֶועגְן אַ פְּרוּטָה פַאר צְדָקָה, אוּן זָאגְן דִי צֶעהְן קַאפִּיטְלֶעךְ תְּהִלִּים [תִּיקּוּן הַכְּלָלִי], וֶועל אִיךְ מִיךְ לֵייגְן אוֹיף דֶער לֶענְג אוּן אוֹיף דֶער בְּרֵייט אִים צוּ הֶעלְפְן, אוּן אִיךְ וֶועל אִים אַרוֹיס שְׁלֶעפְּן פוּן שְׁאוֹל תַּחְתִּית; זֶעהְט מֶען אַז דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי הָאט נָאר גֶעבֶּעטְן אֵיין פֶּענִ"י, כָאטְשִׁיג דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי וָואלְט גֶעקֶענְט בֶּעטְן מֶער, אַכְצֶען דָאלֶער (18), וְכוּ׳, אוּן יֶעדֶער וָואלְט זִיכֶער גֶעגֶעבְּן וִויפִיל מֶען זָאל אִים בֶּעטְן, וַוייל וָואס טוּט נִישְׁט אַ מֶענְטְשׁ אַז מֶען זָאל אִים אַרוֹיסְנֶעמֶען פוּן גֵיהִנּוֹם.]

עֶס וֶוערְט גֶע׳פַּסְקֶ׳נְט אִין שֻׁלְחָן עָרוּךְ (אוֹרַח חַיִּים סִימָן צ"ב, סְעִיף י): מֶען זָאל גֶעבְּן צְדָקָה פַארְן דַאוֶונֶען,

און דֶער אֲרִ"י הַקָדוֹשׁ זָאגְט (שַׁעַר הַכַּוָּונוֹת תְּפִלַּת הַשַּׁחַר, דַף י"ח): וֶוען מֶען זָאגְט בַּיים דַאוֶונֶען: 'וְאַתָּה מוֹשֵׁל בַּכֹּל', זָאל מֶען גֶעבְּן צְדָקָה. פַאר מֶען זָאגְט תִּיקוּן הַכְּלָלִי גֶעט מֶען אוֹיךְ אַ פְּרוּטָה. עֶס שְׁטֵייט אִין זוֹהַר הַקָדוֹשׁ (תְּרוּמָה דַף קנג ע"ב): אַז אַ מֶענְטְשׁ רוּפְט אַ גַאסְט צוּם עֶסְן, און אַז אַ מֶענְטְשׁ בֶּענְטְשְׁט מִיט אַ שִׂמְחָה, גֵייט אַרוֹיס אַ כְּרוּז (יְחֶזְקֵאל מא, כב): 'זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי ה''. אָבֶער אַזוֹיוִוי עֶס אִיז נִישְׁט מֶעגְלִיךְ שְׁטֶענְדִיג צוּ רוּפְן אַן אוֹרַח, זָאל מֶען כָאטְשׁ לֵייגְן עֶפֶּעס צְדָקָה אִינֶעם פּוּשְׁקֶע, אוֹיךְ גֶעט אַ פְּרוֹי צְדָקָה פַאר לִיכְט צִינְדְן, און אַזוֹי בַּיי יֶעדֶער גֶעלֶעגְנְהַייט.

נָאר דִי סִבָּה פַארְוָואס אַ מֶענְטְשׁ גֶעט נִישְׁט צְדָקָה אִיז, וַוייל עֶר טְרַאכְט: אִיךְ בִּין דָאךְ פִיל מִיט עֲבֵירוֹת, און כְּדֵי אִיךְ זָאל זוֹכֶה זַיין מְקַיֵּים צוּ זַיין דִי מִצְוָה פוּן צְדָקָה, דַארְף אִיךְ דָאךְ גֶעבְּן גְרוֹיסֶע גֶעלְטֶער, און דָאס הָאט עֶר נִישְׁט, מִמֵילָא גֶעט עֶר גָארְנִישְׁט, און עֶר אִיז נִישְׁט מְקַיֵּים דִי מִצְוָה פוּן צְדָקָה. דֶער רַמְבַּ"ם זָאגְט (פֶּרֶק ז מֵהִלְכוֹת מַתְּנוֹת עֲנִיִּים, הֲלָכָה ה): און אַזוֹי וֶוערְט אוֹיךְ גֶע'פַּסְקֶ'נְט אִין שֻׁלְחָן עָרוּךְ (יוֹרֶה דֵעָה סִימָן רמ"ח

סְעִיף א): אֲפִילוּ אַן אָרִימַאן אִיז מְחוּיָב צוּ גֶעבְּן צְדָקָה יֶעדְן טָאג. אוּן עֶס שְׁטֵייט נִישְׁט קַיין שִׁיעוּר, וַוייל וִויפִיל מֶען גֶעט נָאר הָאט מֶען אַ מִצְוָה, דִי גְמָרָא זָאגְט (בָּבָא בַּתְרָא דַף ט ע״ב): 'פְּרוּטָה פְּרוּטָה מִצְטָרֶפֶת', דִי אַלֶע פְּרוּטוֹת שְׁטֶעלְן זִיךְ צַאם צוּ אַ גְרוֹיסֶע סְכוּם. אוּן וֶוען אַ מֶענְטְשׁ גֵייט אַוֶועק פוּן דֶער וֶועלְט, גֵייט אִים פָארְאוֹיס דִי צְדָקָה וָואס עֶר הָאט גֶעגֶעבְּן, אוּן עֶס קוּמְט אִים גוּט צוּנִיץ, אַזוֹיוִוי עֶס שְׁטֵייט אִין פָּסוּק (יְשַׁעְיָה נח, ח): 'וְהָלַךְ לְפָנֶיךָ צִדְקֶךָ'. אוּן וֶוען אַ מֶענְטְשׁ זָאל וִויסְן וָואס עֶר קֶען אוֹיפְטוּעֶן מִיט דִי פָּאר פְּרוּטוֹת, אוּן וָואסֶערֶע הַצְלָחָה דָאס וֶועט אִים בְּרֶענְגֶען נָאךְ זַיין פְּטִירָה, וָואלְט עֶר גֶעגֶעבְּן יֶעדְן טָאג צְדָקָה, נָאר דֶעמָאלְטְס אִיז שׁוֹין צוּ שְׁפֶּעט.

אוּן אַזוֹי אִיז מִיט יֶעדֶע זַאךְ, וֶוען אַ מֶענְטְשׁ זָאל וִויסְן וִוי חָשׁוּב עֶס אִיז יֶעדֶעס וָוארְט תּוֹרָה וָואס עֶר לֶערְנְט, וָואלְט עֶר גֶענוּמֶען אַ חוּמָשׁ אוּן גֶעלֶערְנְט צְוֵויי דְרֵיי פְּסוּקִים, אוּן אֲפִילוּ נָאר אֵיין פָּסוּק, אַזוֹי וִוי חֲזַ״ל זָאגְן (תָּנָא דְבֵי אֵלִיָּהוּ זוּטָא, סוֹף פֶּרֶק ב): וֶוען אַ מֶענְטְשׁ זָאגְט נָאר דֶעם פָּסוּק (בְּרֵאשִׁית לו, כב): 'וַאֲחוֹת

לוֹטָן תִּמְנָע׳ אַ גַאנְצְן טָאג, הָאט עֶר אוֹיךְ מְקַיֵים גֶעוֶוען דִי מִצְוָה פוּן לִימוּד הַתּוֹרָה, [דֶער טַעַם פַארְוָואס חֲזַ״ל כַאפְּן אָן פוּנְקְט ׳דֶעם׳ פָּסוּק, וַוייל דֶער זוֹהַר הַקָדוֹשׁ (לֶךְ לְךָ דַף פ ע״ב): טַייטְשְׁט דָאס וָוארְט ׳לוֹט׳ אַ לָשׁוֹן פוּן ׳קְלָלָה׳ (לְטוּתָא), אוּן דָאס וָוארְט ׳אֲחוֹת׳ אִיז אַ לָשׁוֹן פוּן בַּאהֶעפְטְן (בְּרֵאשִׁית רַבָּה לט, ג), אוּן דָאס מֵיינְט צוּ זָאגְן: אַז וֶוען עֶס קוּמְט זִיךְ צוּ ׳מְחַבֵּר׳ זַיין צוּ אַ ׳קְלָלָה׳, ׳תִּמְנָע׳ זָאלְסְטוּ זִיךְ ׳מוֹנֵעַ׳ זַיין, אַזוֹי וִוי דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט (סֵפֶר הַמִּדּוֹת אוֹת קְלָלָה חֵלֶק ב סִימָן א): אַ מֶענְטְשׁ וָואס אִיז צוּגֶעוואוֹינְט צוּ שֶׁעלְטְן קוּמְט פוּן ׳עוֹלָם הַתֹּהוּ׳; דָאס הֵייסְט זַיין מֹחַ אִיז פוּסְט אוּן לֵיידִיג, אוּן וֵוייסְט נִישְׁט אַז עֶס דָא אַ בַּאשֶׁעפֶער, וָואס פִירְט יֶעדֶע זַאךְ. אוּן - פַארְקֶערְט - אַ מֶענְטְשׁ וָואס בֶּענְטְשְׁט שְׁטֶענְדִיג, עֶר קוּמְט פוּן ׳עוֹלָם הַתִּקוּן׳; דָאס הֵייסְט, עֶר לֶעבְּט מִיטְן אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן עֶר וֵוייסְט אַז יֶעדֶע זַאךְ וֶוערְט גֶעפִירְט דוּרֶעכְן אֵייבֶּערְשְׁטְן.]

נָאר פַארְוָואס דֶען לֶערְנְט נִישְׁט אַ מֶענְטְשׁ?! וַוייל עֶר טְרַאכְט: וָואס הָאב אִיךְ פוּן אֵיין פָּסוּק, אִיךְ דַארְף

דָאךְ לֶערְנֶען גַאנְץ תַּנַ"ךְ?! מְמֵילָא לֶערְנְט עֶר גָארְנִישְׁט, אָבֶּער אַז עֶר וֵוייסְט אַז קֶען לֶערְנֶען יֶעדְן טָאג אַבִּיסְל, אַזוֹי וִוי חֲזַ"ל זָאגְן (בַּמִּדְבָּר רַבָּה כא, טו): פַארְוָואס אִיז דִי תּוֹרָה צוּגֶעגְלִיכְן צוּ אַ תְּאֵנָה-פַייג? וַוייל דָאס אִיז דִי אֵיינְצִיגְסְטֶער בּוֹים וָואס דִי פֵּירוֹת וֶוערְן גֶעצַייטִיגְט צוּבִּיסְלֶעךְ דָא אַבִּיסְל, דָארְט אַבִּיסְל; אַזוֹי אוֹיךְ, דִי תּוֹרָה וֶוערְט נִישְׁט גֶעלֶערְנְט אִין אֵיין טָאג, נָאר הַיינְט אַבִּיסְל, מָארְגְן אַבִּיסְל, בִּיז מֶען הָאט דוּרְכְגֶעלֶערְנְט גַאנְץ תַּנַ"ךְ.

דִי זֶעלְבֶּע זַאךְ אִיז מִיט מִשְׁנַיוֹת, פַארְוָואס לֶערְנְט נִישְׁט אַ מֶענְטְשׁ מִשְׁנַיוֹת? וַוייל עֶר טְרַאכְט: אִיךְ וָואלְט גֶעדַארְפְט עֶנְדִיגְן גַאנְץ שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה אִין אֵיין טָאג! אָבֶּער אַז אַ מֶענְטְשׁ וֵוייסְט אַז מֶען בֶּעהְט נִישְׁט פוּן אִים נָאר וִויפִיל עֶר קֶען, כַאפְּט עֶר אַרוֹיס אֵיין מִשְׁנָה, נָאךְ אַ מִשְׁנָה, אוּן אַזוֹי צוּבִּיסְלֶעךְ לֶערְנְט עֶר אֵיין פֶּרֶק מִשְׁנַיוֹת אוּן נָאךְ אַ פֶּרֶק, וָואס דָאס אִיז זַיין פַארְמֶעגְן, דִי זֶעלְבֶּע זַאךְ אִיז מִיט גְמָרָא; הֵייבּ אָן צוּ לֶערְנֶען אֵיין שְׁטִיקֶעלֶע גְמָרָא, נָאךְ אַ שְׁטִיקֶעלֶע, אוּן אַזוֹי צוּבִּיסְלֶעךְ קוּמְט מֶען אָן מֶער אוּן מֶער, אוּן

מֶען פַאנגְט אָן צוּ שְׁפִּירְן דָאס זִיסְקֵייט פוּן דִי תּוֹרָה, בִּפְרַט אַז אַ מֶענְטְשׁ אִיז זוֹכֶה אוּן עֶר לֶערְנְט אַ דַף גְמָרָא יֶעדְן טָאג, אִיז נִישְׁטָא קַיין בֶּעסֶערֶע זַאךְ פוּן דֶעם, אוּן דָאס אִיז זַיין חַיּוּת.

דָאס אִיז דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה מַסְבִּיר (שָׁם): ווִיבַאלְד אַ מֶענְטְשׁ בְּלָאזְט אוֹיף, עֶר ווִיל זֵייעֶר אַסַאךְ, אוּן דָאס קֶען עֶר טַאקֶע נִישְׁט יֶעצְט, טוּט עֶר גָארְנִישְׁט; אָבֶער אַ מֶענְטְשׁ דַארְף ווִיסְן אַז יֶעדֶע קְלֵיינִיקַייט אִיז זֵייעֶר חָשׁוּב. דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי בְּרֶענְגְט (סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת, מַעֲשֶׂה א): נָאכְדֶעם וָואס דֶער 'שֵׁנִי לְמֶלֶךְ' אִיז שׁוֹין גֶעגַאנְגֶען יָארְן אוּן יָארְן, צוּ זוּכְן דִי 'בַּת מֶלֶךְ', אוּן עֶר אִיז שׁוֹין אִיבֶּערְגֶעגַאנְגֶען אַלֶע מְנִיעוֹת, וָואס מֶען הָאט אִים אַוֶועק גֶעשְׁטוּפְּט, אוּן מֶען הָאט אִים שׁוֹין עֶנְדְלִיךְ אוֹיסְגֶעזָאגְט ווּאוּ עֶס גֶעפוּנְט זִיךְ דֶער גָאלְדֶענֶער בַּארְג מִיטְן פֶּערְל'דִיגְן שְׁלָאס, הָאט עֶר גֶעפְרֶעגְט: וָואס אִיז דָארְט טַייעֶר? הָאט מֶען אִים גֶעעֶנְטְפֶערְט: דָארְטְן אִיז אַלֶעס טַייעֶר! הָאבּ אִיךְ דָאס אַמָאל גֶעטַייטְשְׁט: אַז דָארְט אִין הִימְל אִיז יֶעדֶע זַאךְ טַייעֶר.

דֶער הֵיילִיגֶער גְרָ״א זי״ע אִיז נִסְתַּלֵק גֶעוָוארְן חוֹל הַמוֹעֵד סוּכּוֹת, הַאלְטֶענְדִיג אִין דִי הֶענְט דִי ד׳ מִינִים, וַוייל עֶר הָאט זִיךְ נִישְׁט גֶעקֶענְט אָפְּשֵׁיידְן פוּן דֶעם; [אִין גְמָרָא שְׁטֵייט (סוּכָּה דַף מ״א ע״ב): דִי אִידְן פוּן יְרוּשָׁלַיִם, פוּן גְרוֹיס לִיבְּשַׁאפְט צוּ דִי מִצְוָה, הָאבְּן זֵיי גֶעהַאלְטְן דִי ד׳ מִינִים אִין דִי הֶענְט אַ גַאנְצְן טָאג, עֶס אִיז גֶעוֶוען צַדִיקִים וָואס דִי ד׳ מִינִים אִיז גֶעלֶעגְן אוֹיפְן טִישׁ אַ גַאנְצְן טָאג, אוּן פְלֶעגְן שְׁטֶענְדִיג קוּקְן אוֹיף דֶעם.]

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי הֶערְשֶׁעלֶע זִידִיטְשׁוֹבֶער בַּעַל עֲטֶרֶת צְבִי זי״ע, הָאט אַמָאל גֶעטַייטְשְׁט (הוּבָא בְּסֵפֶר אַיָלָה שְׁלוּחָה פַּרְשַׁת תָבוֹא; יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל פַּרְשַׁת קְדוֹשִׁים): דֶעם פָּסוּק (דְבָרִים כח, סז): **בַּבֹּקֶר תֹּאמַר מִי יִתֵּן עֶרֶב, וּבָעֶרֶב תֹּאמַר מִי יִתֵּן בֹּקֶר** - צוּפְרִי וֶועט עֶר זָאגְן הַלְוַואי זָאל שׁוֹין זַיין בַּיינַאכְט, בַּיינַאכְט וֶועט עֶר זָאגְן הַלְוַואי זָאל שׁוֹין זַיין צוּפְרִי; אִיז עֶר דָאס מַסְבִּיר: ׳בַּבֹּקֶר תֹּאמַר מִי יִתֵּן עֶרֶב׳ גֵייט אַרוֹיף, אוֹיף עֶרֶב פֶּסַח אִינְדֶערְפְרִי, נָאכְדֶעם וָואס מֶען הָאט פַארְבְּרֶענְט דֶעם חָמֵץ אוּן מֶען קֶען שׁוֹין נִישְׁט עֶסְן קַיין שׁוּם סְעוּדָה

בִּיז בַּיינַאכְט, און מֶען קוּקְט אַרוֹיס וֶוען וֶועט שׁוֹין קוּמֶען בַּיינַאכְט, און מֶען וֶועט קֶענֶען טוֹעֵם זַיין דִי כַּזֵיתִים מַצָה. און 'בָּעֶרֶב תֹּאמַר מִי יִתֵּן בֹּקֶר' גֵייט אַרוֹיף אוֹיף סוּכּוֹת בַּיינַאכְט, אַז מֶען קֶען זִיךְ שׁוֹין נִישְׁט אַיינְהַאלְטְן, און מֶען וַוארְט נָאר אַז עֶס זָאל שׁוֹין וֶוערְן טָאג, מֶען זָאל קֶענֶען שָׁאקְלֶען מִיט דִי ד' מִינִים. אַזוֹי וִוי עֶס וֶוערְט דֶערְצֵיילְט אוֹיפְן הֵיילִיגְן בַּארְדִיטְשׁוּבֶער רָב זי"ע, אַז עֶר הָאט גֶעהַאלְטְן דֶעם אֶתְרוֹג אַ גַאנְצֶע נַאכְט, און נָאר גֶעוַוארְט אַז עֶר זָאל שׁוֹין קֶענֶען שָׁאקְלֶען, און דָאס דֶערְצֵיילְט מֶען אוֹיךְ אוֹיף נָאךְ צַדִיקִים.

דֶער חֲתַם סוֹפָר זי"ע זָאגְט (דְרָשׁוֹת חֲתַ"ם סוֹפָר חֵלֶק א', דַף נב): אוֹיף דֶעם וָואס דִי חֲזַ"ל זָאגְן (תַּנְחוּמָא אֱמוֹר כב): אוֹיף דֶעם פָּסוּק (וַיִקְרָא כג, מ) **'רִאשׁוֹן לְחֶשְׁבּוֹן עֲווֹנוֹת'**, סוּכּוֹת הֵייבְּט זִיךְ אָן אַ נַייעֶ חֶשְׁבּוֹן אוֹיף דִי עֲבֵירוֹת; אַז יוֹם הַקָדוֹשׁ הָאט מֶען אַרוֹיף גֶעלֵייגְט אַלֶע עֲווֹנוֹת אוֹיפְן שָׂעִיר לַעֲזָאזֵל, און מֶען הָאט נִישְׁט גֶעהַאלְטְן קַיין שׁוּם חֶשְׁבּוֹן וִויפִיל עֲבֵירוֹת מֶען הָאט, און אוֹיבּ דָאס אִיז אַ קְלֶענֶערֶע עֲבֵירָה אָדֶער אַ גְרֶעסֶערֶע

עֲבֵירָה, וַוייל מְמֵילָא גֵייט מֶען אַלֶעס אַרוֹיף לֵייגְן אוֹיפְן שָׂעִיר לַעֲזָאזֵל, עֶר זָאל זִיךְ אָפְּטְרָאגְן דֶערְמִיט, אוּן דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער וֶועט אַלֶעס מוֹחֵל זַיין, אָבֶּער יֶעצְט וֶוען עֶס קוּמְט דֶער הֵיילִיגֶער יוֹם טוֹב סוּכּוֹת אוּן מֶען גֵייט זִיךְ פְרֵייעֶן מִיטְן אֵייבֶּערְשְׁטְן אוּן מִיט דִי אַלֶע מִצְווֹת, אוּן דִי אַלֶע עֲבֵירוֹת גֵייעֶן וֶוערְן אִיבֶּערְגֶעדְרֵייט אוֹיף מִצְווֹת, נֶעמְט מֶען אַפִּיר דִי אַלֶע עֲבֵירוֹת מִיט אַ פּוּנְקְטְלִיכְן חֶשְׁבּוֹן, כְּדֵי צוּ זֶעהְן וויפִיל זְכוּתִים מֶען הָאט. וֶועגְן דֶעם פִּירְט אוֹיס דֶער פָּסוּק: **וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי ה' אֱלֹקֵיכֶם**; מֶען זָאל זַיין אוֹיסְטֶערְלִישׁ פְרֵיילֶעךְ.

דֶער הֵיילִיגֶער חַתַם סוֹפָר זי"ע הָאט מְחַבֵּר גֶעוֶוען אַ גַאנְצֶע סֵפֶר (שִׁירַת מֹשֶׁה), פוּן שִׁירִים אוֹיף שַׁבָּת אוּן יָמִים טוֹבִים, וָואס אִיז גֶעשְׁטֶעלְט אוֹיף קַבָּלָה; הָאט מֶען גֶעפְרֶעגְט זַיין זוּהְן הַגָאוֹן הַקָדוֹשׁ רֶבִּי שִׁמְעוֹן סוֹפָר דֶער קְרָאקָא רָב זי"ע, וֶוען הָאט עֶר דָאס מְחַבֵּר גֶעוֶוען? וַוייל דֶער הֵיילִיגֶער חַתַם סוֹפָר אִיז שְׁטֶענְדִיג גֶעזֶעצְן מִיט תַּלְמִידִים אוּן גֶעלֶערְנְט, אֲפִילוּ יוֹם הַקָדוֹשׁ בַּיינַאכְט, נָאר אֵיינְמָאל אַ יָאר 'תִּשְׁעָה בְּאָב',

אִיז גֶעוֶוען אַ הֶפְסֵק, הָאט עֶר גֶעזָאגְט, אַז עֶר הָאט דָאס גֶעפְרֶעגְט אַמָאל פוּנֶעם טַאטְן, אוּן עֶר הָאט אִים גֶעזָאגְט: אַז דִי פִיר טֶעג צְווִישְׁן יוֹם הַקָדוֹשׁ אוּן סוּכּוֹת, הָאט עֶר זִיךְ נִישְׁט גֶעקֶענְט מְצַמְצֵם זַיין צוּ גָארְנִישְׁט, פוּן גְרוֹיס דְבֵיקוּת צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, הָאט עֶר דֶעמָאלְטְס מְחַבֵּר גֶעוֶוען זַיינֶע שִׁירִים.

זֶעהְן מִיר פוּן דֶעם דָאס גְרוֹיסְקֵייט פוּן דִי פִיר טֶעג, וָואס מִיר דַארְפְן זִיךְ מוֹרָא׳דִיג מְחַיֶה זַיין, מִיט דֶעם וָואס מֶען קוֹיפְט דִי ד׳ מִינִים, אוּן מֶען בּוֹיעֶט דִי סוּכָּה, וָואס דָאס אִיז דֶער רָצוֹן פוּן בַּאשֶׁעפֶער.

ד.

עֶס שְׁטֵייט אִין פָּסוּק (דְבָרִים לב, א): הַאֲזִינוּ הַשָׁמַיִם וַאֲדַבֵּרָה וְגוֹ׳. מֹשֶׁה רַבֵּינוּ זָאגְט פַאר דִי אִידְן: הֶערְטְס אוֹיס וָואס אִיךְ גֵיי עֶנְק יֶעצְט זָאגְן, אִיךְ נֶעם דִי הִימְל מִיט דִי עֶרְד פַאר צְוֵויי עֵדוּת, אַז אוֹיבּ וֶועט אִיר פָאלְגְן דֶעם בַּאשֶׁעפֶער, וֶועט זַיין שֶׁפַע, אוּן אַלֶע בְּרָכוֹת וֶועט קוּמֶען אוֹיף עֶנְק, אָבֶער אוֹיבּ וֶועט אִיר נִישְׁט פָאלְגְן, דֶעמָאלְטְס רַחְמָנָא לִצְלָן, וֶועט זִיךְ

אָנְהֵייבְּן דִי אַלֶע שְׁוֶוערֶע זַאכְן, נָאר אֲפִילוּ דֶעמָאלְטְס, זָאלְט עֶטְץ נִישְׁט וֶוערְן צוּבְּרָאכְן, נָאר וִויסְן: ׳הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ כִּי כָל דְּרָכָיו מִשְׁפָּט, אֵל אֱמוּנָה וְאֵין עָוֶל צַדִּיק וְיָשָׁר הוּא, וָואס דֶער בַּאשֶׁעפֶער טוּט אִיז רִיכְטִיג, אוּן עֶס דַארְף אַזוֹי צוּ זַיין.

זָאגְט רַשִׁ״י הַקָדוֹשׁ אַ מוֹרָא׳דִיגֶער דִיבּוּר: מֹשֶׁה הָאט גֶעזָאגְט: אִיךְ בִּין נִישְׁט מֶער וִוי אַ ׳בָּשָׂר וָדָם׳, מָארְגְן גֵיי אִיךְ אַוֶועק פוּן דֶער וֶועלְט, אוּן אוֹיבּ וֶועלְן דִי אִידְן זָאגְן: מִיר גֶעדֶענְקְן שׁוֹין נִישְׁט וָואס מֹשֶׁה רַבֵּינוּ הָאט אוּנְז גֶעזָאגְט, אוּן זֵיי וֶועלְן דָאס אָפְּלֵייקֶענֶען, וֶועגְן דֶעם נֶעם אִיךְ פַאר עֵדוּת דִי הִימְל מִיט דִי עֶרְד, וָואס דָאס בְּלַייבְּט וִוילַאנְג דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער וֶועט אָנְהַאלְטְן דִי וֶועלְט; דָאס הֵייסְט, מֹשֶׁה רַבֵּינוּ הָאט גֶעוָואלְט אִין אוּנְז אַרַיינְבְּרֶענְגֶען, מֶען זָאל וִויסְן: עֶס וֶועט קוּמֶען אֵיין טָאג, וָואס מֶען וֶועט מוּזְן אַוֶועק גֵיין פוּן דֶער וֶועלְט. אָבֶּער רוֹב מֶענְטְשְׁן וִוילְן נִישְׁט הֶערְן פוּן דֶעם, וַוייל עֶס מַאכְט זֵיי מָרָה שְׁחוֹרָה, אָבֶּער דֶער אֱמֶת אִיז אַז דָאס דַארְף אַרַיינְגֶעבְּן אִין אַ מֶענְטְשׁ אַ מוֹרָא׳דִיגֶע שִׂמְחָה.

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה טַייטְשְׁט (לִקּוּטֵי הֲלָכוֹת, הִלְכוֹת פֶּסַח, ט): דָאס וָואס חַזַ״ל פַארְצֵיילְן (בְּרָכוֹת לא ע״א): עֶס אִיז גֶעוֶוען אַ חֲתוּנָה, הָאבְּן דִי חֲכָמִים גֶעזָאגְט פַאר רַב הַמְנוּנָא זוּטָא: זִינְג אוּנְז עֶפֶּעס אַ נִיגוּן! הָאט עֶר גֶעמַאכְט אַ נִיגוּן: ׳וֵוי לָן דְמִיתְנָן, וֵוי לָן דְמִיתְנָן׳, וֵויי אִיז אוּנְז, מִיר גֵייעֶן שְׁטַארְבְּן; פְרֶעגְט רֶבִּי נָתָן זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, דָאס הֵייסְט אַ נִיגוּן? אִיז עֶר דָאס מַסְבִּיר: אַז אַ מֶענְטְשׁ וֵוייסְט, אַז מֶען אִיז דָא אוֹיף דֶער וֶועלְט נָאר אוֹיף אַ קוּרְצֶע צַייט, אוּן וָואסֶערֶע שִׂמְחָה דָאס אִיז אַז מֶען קֶען נָאךְ דָא אוֹיף דֶעם נִידֶערִיגְן וֶועלְט, אַרַיינְכַאפְּן אַזוֹיפִיל גוּטְס, מְמֵילָא וֶוען עֶר טְרַאכְט פוּן יוֹם הַמִּיתָה פְרֵיידְט עֶר זִיךְ, מִיט יֶעדֶע קְלֵיינֶע נְקוּדָה פוּן זַיין אִידִישְׁקֵייט. אַז עֶר גֵייט מִיט צִיצִית, עֶר הָאט אַ בָּארְד אוּן פֵּיאוֹת, מְזוּזָה, עֶר קוּמְט אִין בֵּית הַמִּדְרָשׁ, עֶר זָאגְט אָמֵן יְהֵא-שְׁמֵיהּ-רַבָּה מִיט קְדוּשָׁה אוּן בָּרְכוּ, וָואס דִי אַלֶע זַאכְן זֶענֶען דָאךְ גְרוֹיסֶע פַארְמֶעגְנְס, אוּן עֶס וֶוערְט פוּן דֶעם בַּאשַׁאפְן מִילְיֵי מִילְיָאנֶען מַלְאָכִים, נָאר דֶער סַמֶ״ךְ מֶ״ם פַארְבְּלֶענְד זֵייעֶר שְׁטַארְק דִי אוֹיגְן פוּן אַ

מֶענְטְש, בִּפְרַט אַז מֶען נִכְשָׁל גֶעוָוארְן מִיט פְּגַם הַבְּרִית רַחְמָנָא לִצְלָן, צוּמִישְׁט דָאס אִים דֶעם מֹחַ, אוּן עֶר פַאלְט אַרַיין אִין עַצְבוּת, אָבֶער אַז אַ מֶענְטְשׁ אִיז פְרֵיילֶעךְ מִיט זַיינֶע מִצְווֹת, פַארְבְּרֶענְט עֶר אַלֶע קְלִיפּוֹת וָואס עֶר הָאט בַּאשַׁאפְן דוּרְךְ זַיינֶע עֲבֵירוֹת (עַיֵּין לִקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק א סִימָן קס"ט; צ).

בִּפְרַט יֶעצְט וֶוען עֶס קוּמְט דִי יוֹם טוֹב סוּכּוֹת וָואס דֶער פָּסוּק זָאגְט בְּפֵירוּשׁ (דְבָרִים טז, יד): 'וְשָׂמַחְתָּ בְּחַגֶּךָ', דַארְפְן מִיר זִיךְ זֵייעֶר פְרֵייעֶן מִיט דֶעם וָואס מִיר גֵייעֶן אַרַיין אִין דִי סוּכָּה. אַזוֹי וִוי צַדִיקִים הָאבְּן גֶעזָאגְט: סוּכָּה אִיז דִי אֵיינְצִיגְסְטֶע מִצְוָה וָואס אַ מֶענְטְשׁ גֵייט אִינְגַאנְצְן אַרַיין אִין דֶעם, מִיט דִי שְׁטִיוְול. [כָאטְשִׁיג אִין אַ מִקְוָה, גֵייט דֶער מֶענְטְשׁ אוֹיךְ אִינְגַאנְצְן אַרַיין, בִּיז עֶר וֶוערְט אִיבֶּערְגֶעדֶעקְט מִיט וַואסֶער, וָואס דָאס אִיז דִי טַהֲרָה, דָאךְ אָבֶער אִין מִקְוָה דַארְף מֶען זִיךְ אוֹיסְטוּעֶן, אָבֶער אִין דִי סוּכָּה גֵייט מֶען אַרַיין מִיט דִי שְׁטִיוְול.] אוּן וֶוען עֶר קוּמְט אַרַיין אִין דִי סוּכָּה, אִיז עֶר אִינְגַאנְצְן אַרוּמְגֶענוּמֶען מִיטְן אֵייבֶּערְשְׁטְן, וַוייל סוּכּוֹת וֶוערְט אָנְגֶערוּפְן (שְׁמוֹת

כג, טז; לד, כב): ׳חַג הָאָסִיף׳, וָואס דֶעמָאלְטְס נֶעמְט מֶען צַאם און מֶען בְּרֶענְגְט אַרַיין אַלֶע גוּטֶע נְקוּדוֹת וָואס מֶען הָאט, אִין דִי סוּכָּה, און מֶען פְרֵיידְט זִיךְ דֶערְמִיט, וָואס דָאס אִיז דֶער גְרֶעסְטֶער תַּעֲנוּג, וֶועגְן דֶעם וֶוען מֶען זִיצְט אִין דִי סוּכָּה שְׁפִּירְט מֶען אַן אַנְדֶערְן טַעַם, און בִּפְרַט אוֹיבּ אַ מֶענְטְשׁ אִיז זִיךְ מִתְבּוֹדֵד, און עֶר רֶעדְט צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן אִין דִי סוּכָּה, שְׁפִּירְט עֶר זֵייעֶר אַ גְרוֹיסֶער לֶעכְטִיגְקֵייט.

אָבֶער דֶעם לֶעכְטִיגְקֵייט דַארְף מֶען אוֹיךְ מִיטְנֶעמֶען אוֹיף אַ גַאנְץ יָאר, זִיךְ שְׁטֶענְדִיג צוּ דֶערְמַאנֶען אַז מֶען אִיז אַרוּמְגֶענוּמֶען מִיט אֱלֹקוּת, און אַז דֶער בַּאשֶׁעפֶער אִיז דָא, און אוֹיסֶער דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אִיז גָארְנִישְׁט פַארְהַאנֶען, און וֶוען אַ מֶענְטְשׁ לֶעבְּט מִיט דֶעם, הָאט עֶר גָאר אַן אַנְדֶערְן לֶעבְּן, און עֶר לֶעבְּט אַ גַאנְץ יָאר אַזוֹי וִוי אִין דִי סוּכָּה, דָאס הֵייסְט עֶר אִיז שְׁטֶענְדִיג אַרוּמְגֶענוּמֶען מִיטְן אֵייבֶּערְשְׁטְן.

עֶס שְׁטֵייט בַּיי שְׁמוּאֵל הַנָּבִיא (בְּרָכוֹת י ע״ב): ׳כָּל מָקוֹם שֶׁהָלַךְ בֵּיתוֹ עִמּוֹ׳, וִוי עֶר אִיז גֶעגַאנְגֶען אִיז

גֶעוֶועןְ זַיין הויז מִיט אִים; דָאס הֵייסְט עֶר הָאט נִישְׁט גֶעדַארְפְט אָנְקוּמֶען צוּ קֵיינֶעם, וַוייל עֶר הָאט שְׁטֶענְדִיג גֶעלֶעבְּט מִיטְן אֵייבֶּערְשְׁטְן, און דָאס אִיז דִי גְרֶעסְטֶע בְּרָכָה וָואס עֶס קֶען נָאר זַיין פַאר אַ מֶענְטְשׁ, אַז עֶר דַארְף נִישְׁט אָנְקוּמֶען צוּ אַ צְוֵויטְן, אַזוֹי וִוי מִיר זֶעהְן בַּיי דִי תְּפִלָּה (תְּפִילּוֹת יוֹם כִּיפּוּר, מוּסָף): וָואס דֶער כֹּהֵן גָדוֹל הָאט גֶעבֶּעטְן וֶוען עֶר אִיז אַרַיין גֶעגַאנְגֶען לִפְנֵי וְלִפְנִים, אִין קוֹדֶשׁ הַקָדָשִׁים, אֵיין מָאל אַ יָאר, [וָואס עֶר הָאט דֶעמָאלְטְס גֶעבֶּעטְן גָאר אַ קוּרְצֶע תְּפִלָּה, עֶר זָאל נִישְׁט דֶערְשְׁרֶעקְן דִי אִידְן אוֹיבּ עֶר וֶועט דָארְט זַיין צוּ לַאנְג,] הָאט עֶר גֶעבֶּעטְן דְרֵיי זַאכְן, און אֵיינְס פוּן דֶעם: ׳וְשֶׁלֹּא יִצְטָרְכוּ עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל זֶה לָזֶה, וְכוּ׳, אַז אִידְן זָאלְן נִישְׁט דַארְפְן צוּקוּמֶען אֵיינֶער צוּם אַנְדֶערְן; וַוייל דִי עֶרְגְסְטֶער קְלָלָה וָואס קֶען נָאר זַיין, אִיז דָאס וָואס אַ מֶענְטְשׁ דַארְף אָנְקוּמֶען צוּ אַ צְוֵויטְן, און דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט (לִקּוּטֵי מוֹהֲרַ״ן חֵלֶק א׳ סִימָן ס״ו): אָנְקוּמֶען צוּ אַ צְוֵויטְן מֵיינְט נִישְׁט נָאר אַז אִיךְ דַארְף אָנְקוּמֶען צוּ יֶענֶעמְס גֶעלְט, נָאר אוֹיבּ אִיךְ דַארְף הָאבְּן כָּבוֹד

(עֶטֶענְשָׂא"ן) פוּן יֶענֶעם, אוּן אַז אַנְדֶערֶע זָאלְן מַאכְן פוּן מִיר אַן עֵסֶק, דָאס אִיז אוֹיךְ אַ בִּיטֶערֶע קְלָלָה.

אוּן דָאס אִיז דֶער טַעַם פַארְוָואס מֶען זָאגְט דִי בְּרָכָה: 'שֶׁלֹּא עָשַׂנִי אִשָּׁה', נִישְׁט חַס וְשָׁלוֹם גְרִינְגְצוּשֶׁעצְן אִין אַ פְרוֹי, אַז זִי אִיז גָארְנִישְׁט וֶוערְד, פּוּנְקְט פַארְקֶערְט, אַ פְרוֹי מַאכְט אַסַאךְ אַ גְרֶעסֶערֶע בְּרָכָה: 'שֶׁעָשַׂנִי כִּרְצוֹנוֹ', זִי גֶעט זִיךְ אִינְגַאנְצְן אִיבֶּער צוּם בַּאשֶׁעפֶער, אַז וָואס עֶר הָאט גֶעטוּעֶן מִיט מִיר, בִּין אִיךְ צוּפְרִידְן, אוֹיבּ אַזוֹי פַארְוָואס זָאגְט מֶען טַאקֶע שֶׁלֹּא עָשַׂנִי אִשָּׁה? נָאר אַ פְרוֹי אִיז אַ 'מְקַבֶּלֶת'; דָאס הֵייסְט, אַ פְרוֹי דַארְף מֶען זָאל אִיר מְחַזֵק זַיין, אוּן קוּקְט שְׁטֶענְדִיג אַרוֹיס אַז מֶען זָאל אִיר זָאגְן אַ גוּט וָוארְט, אוּן אִיר גֶעבְּן אוֹיפְמֶערְקְזַאמְקֵייט, וֶועגְן דֶעם מַאכְן מִיר 'דִי' בְּרָכָה, כְּדֵי צוּ דַאנְקֶען אוּן לוֹיבְּן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אַז אִיךְ דַארְף נִישְׁט צוּקוּמֶען צוּ אַ צְוֵוייטְנְס עֶטֶענְשָׂא"ן, אָבֶּער אוֹיבּ עֶס זָאל זַיין פַארְקֶערְט, אַ פְרוֹי זָאל אוֹיךְ הָאבְּן דִי שְׁטַארְקֵייט (סֶעלְף קַאנְפִידֶענְט"ץ) אַז זִי דַארְף נִישְׁט אָנְקוּמֶען צוּ אַ צְוֵוייטְן, אוּן אוֹיבּ אַ מַאן דַארְף יָא הָאבְּן אַז זַיין

וַוייבּ זָאל אִים גֶעבְּן עֶטֶענְשָׂא״ן, אִיז עֶר גָארְנִישְׁט בֶּעסֶער פוּן אַ פְרוֹי, אוּן זִי אִיז נִישְׁט עֶרְגֶער פוּן אַ מַאן.

וַוייל דֶער שְׁלֵימוּת צוּ וָואס אַ אִיד דָארְף צוּקוּמֶען אִיז, אַז עֶס זָאל אִים נִישְׁט זַיין קַיין חִילוּק צוּ מֶען הָאט אִים יָא גֶעגֶעבְּן כָּבוֹד, אָדֶער נִישְׁט, וָואס דָאס קוּמְט פוּן וֵוייניג שֵׂכֶל, אָבֶּער דָאס אִיז דִי טֶבַע פוּן אַ מֶענְטְשׁ, אַז עֶר דַארְף אַ גוּט וָוארְט, סַיי וֶוער עֶס אַרְבֶּעט וִויל הֶערְן אַז עֶר טוּט אַ גוּטְן אַרְבֶּעט, אוּן אַזוֹי יֶעדֶער מֶענְטְשׁ וִויל אַז מֶען זָאל אִים גֶעבְּן גוּטֶע וֶוערְטֶער, דָאס אִיז דֶער מוֹרָא׳דִיגֶע תְּפִלָּה וָואס דֶער כֹּהֵן גָדוֹל הָאט גֶעבֶּעטְן: ׳וְשֶׁלֹּא יִצְטָרְכוּ עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל זֶה לָזֶה׳, אַז אַ מֶענְטְשׁ זָאל נִישְׁט דַארְפְן אָנְקוּמֶען אַז אַ צְוֵוייטֶער זָאל אִים גֶעבְּן אַ קַאמְפְּלִימֶענְ״ט אוּן מְחַזֵק זַיין, פַארְקֶערְט, עֶר זָאל מַשְׁפִּיעַ זַיין פַאר אַנְדֶערֶע, וַוייל יֶעדֶער אִיד הָאט דֶעם כֹּחַ מַשְׁפִּיעַ צוּ זַיין אוֹיף אַנְדֶערֶע, אוּן דָאס אִיז דִי גְרֶעסְטֶע בְּרָכָה.

ה.

עֶס שְׁטֵייט פוּן צַדִיקִים, אַז דֶער זֶעלְבֶּער שֵׁם פוּן פַּרְנָסָה – חַתָּ״ךְ, וָואס קוּמְט אַרוֹיס פוּן דִי סוֹפֵי תֵּיבוֹת פוּן דֶעם פָּסוּק (תְּהִלִּים קמה, טז): **פּוֹתֵ׳חַ אֶ׳ת יָדֶ׳ךָ**, קוּמְט אוֹיךְ אַרוֹיס פוּן דִי סוֹפֵי תֵּיבוֹת פוּן דֶעם פָּסוּק (דְבָרִים טז, טו): **וְהָיִי׳תָ אַ׳ךְ שָׂמֵ׳חַ**; וַוייל אַז דֶער מֶענְטְשׁ אִיז פְרֵיילֶעךְ, הָאט עֶר יִשׁוּב הַדַעַת, אוּן אַז מֶען הָאט יִשׁוּב הַדַעַת, הָאט מֶען פַּרְנָסָה, אוּן אַז אַ מֶענְטְשׁ הָאט נִישְׁט קַיין פַּרְנָסָה, זָאל עֶר זִיךְ נִישְׁט שֶׁעמֶען, אוּן גֵיין נָאךְ צְדָקָה, אַזוֹי וִוי עֶס וֶוערְט גֶע׳פַּסְקֶ׳נְט אִין שֻׁלְחָן עָרוּךְ (יוֹרֶה דֵעָה סִימָן רנ״ג), אַזוֹי וֶועט עֶר כָאטְשׁ מְזַכֶּה זַיין אַנְדֶערֶע אִידְן, דֶער פְּרָאבְּלֶעם אִיז, אַז עֶס פַּאסְט אִים נִישְׁט צוּ גֵיין נָאךְ צְדָקָה. דִי וֶועלְט זָאגְט: ׳אַ מֶענְטְשׁ שְׁטַארְבְּט נִישְׁט פַאר הוּנְגֶער, נָאר פַאר גֵיאוּת׳; מִיט דֶעם הָאבּ אִיךְ גֶעטַייטְשְׁט דֶעם פָּסוּק (תְּהִלִּים כב, כז): **׳יֹאכְלוּ עֲנָוִים וְיִשְׂבָּעוּ׳**, דֶער וָואס אִיז אַ עָנָיו זָאל עֶסְן, אוּן עֶר וֶועט זַאט וֶוערְן; שְׁטֶעלְט זִיךְ אַ שְׁאֵלָה, אַ בַּעַל גַאֲוָה דַארְף נִישְׁט עֶסְן אוּן זַאט וֶוערְן?! נָאר אַ עָנָיו אִיז שְׁטֶענְדִיג זַאט, וַוייל עֶר גֵייט נָאךְ צְדָקָה, אוּן אוֹיבּ מֶען פְרֶעגְט אִים צוּ עֶר וִויל

עֶפֶּעס טְרִינְקֶען, עֶנְטְפֶערְט עֶר דֶעם אֱמֶת: יָא! אוּן אַז מֶען פְרֶעגְט אִים צוּ עֶר וְויל זִיךְ וַואשְׁן אוֹיכֶעט, עֶנְטְפֶערְט עֶר אוֹיךְ: יָא, פַארְוָואס נִישְׁט?! אַזוֹי אַרוּם עֶסְט עֶר אַ פַיינֶע סְעוּדָה אוּן בֶּענְטְשְׁט, אוּן עֶר גֵייט וַוייטֶער. אָבֶער אַ בַּעַל גַאֲוָה, פַּאסְט אִים נִישְׁט צוּ זָאגְן: אִיךְ בִּין דָארְשְׁטֶערִיג, אָדֶער הוּנְגֶערִיג, וַוייל קוֹים וָואס עֶר קֶען בֶּעטְן צְדָקָה, מְמֵילָא בְּלַייבְּט עֶר הוּנְגֶערִיג.

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי אִיז מַסְבִּיר (לִקּוּטֵי מוֹהֲרַ״ן חֵלֶק א, סִימָן רנ״א): דָאס וָואס דֶער פָּסוּק זָאגְט (מַלְאָכִי ג, כ): 'שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וּמַרְפֵּא', צְדָקָה אִיז גֶעגְלִיכְן צוּ דִי זוּן; וְוי קוּמְט אֵיינְס צוּם אַנְדֶערְן?! נָאר פּוּנְקְט וְוי דִי זוּן הָאט אִין זִיךְ אִינְטְרֶעסַאנְטֶע כּוֹחוֹת, אַ וַוייסֶע זַאךְ, מַאכְט דָאס שְׁוַוארְץ. אוּן פַארְקֶערְט, אַ שְׁוַוארְצֶע זַאךְ אַז עֶס לִיגְט אוֹיף דִי זוּן, וֶוערְט דָאס וַוייס. אַ טְרִיקֶענֶע זַאךְ, וְוי לְמָשָׁל אַ שְׁטִיקְל וַואקְס, אַז מֶען לֵייגְט דָאס אוֹיף דִי זוּן וֶוערְט דָאס צוּלָאזְט. אוּן פַארְקֶערְט, פַייכְטֶע בְּלָאטֶע מַאכְט דָאס דִי זוּן הַארְט. דִי זֶעלְבֶּע זַאךְ זֶעהְט מֶען אוֹיךְ בַּיי צְדָקָה, עֶס אִיז דָא

אַ מֶענְטְשׁ וָואס עֶר אִיז מָלֵא שִׂמְחָה וֶוען עֶר גֵייט נָאךְ צְדָקָה, עֶר מַאכְט זִיךְ אַ חֶשְׁבּוֹן: אִיךְ הָאבּ גָארְנִישְׁט גֶעטוּעֶן, נָאר אוֹיסְגֶעשְׁטְרֶעקְט מַיין הַאנְט, אוּן מֶען הָאט מִיר אַרַיין גֶעלֵייגְט גֶעלְט, ווידֶער אִיז דָא אַ מֶענְטְשׁ וָואס וֶוערְט רוֹיט, אַז עֶר דַארְף בֶּעטְן פוּן יֶענֶעם, אוּן עֶר עֶסְט זִיךְ אוֹיף. אוּן ווידֶערְאוּם אִיז דָא אַ מֶענְטְשׁ וָואס אִיז בְּרוֹגֶז אַז מֶען הָאט אִים גֶעגֶעבְּן אַזַא קְלֵיינֶעם סְכוּם. אָבֶער וֶוער עֶס הָאט אַבִּיסְל שֵׂכֶל קֶען עֶר הָאבְּן פַּרְנָסָה.

דֶער עִיקָר זָאל מֶען זִיךְ זֵייעֶר אַכְטוּנְג גֶעבְּן פוּן חוֹבוֹת, וָואס דָאס אִיז אַ קְלָלָה, אַזוֹי ווִי דֶער פָּסוּק זָאגְט (מִשְׁלֵי כב, ז): **עֶבֶד לֹוֶה לְאִישׁ מַלְוֶה**, אַז אֵיינֶער בָּארְגְט, וֶוערְט עֶר פָּשׁוּט אַ קְנֶעכְט פַארְן מַלְוֶה; וַוייל אַז אֵיינֶער אִיז שׁוּלְדִיג יֶענֶעם גֶעלְד, אִיז עֶר זֵייעֶר אַיינְגֶעצוֹימְט, אוּן וואוּ עֶר גֵייט הָאט עֶר שְׁטֶענְדִיג מוֹרָא אַז עֶר וֶועט טְרֶעפְן דֶער וָואס הָאט אִים גֶעבָּארְגְט, אוּן זַיין לֶעבְּן אִיז נִישְׁט קַיין לֶעבְּן.

דֶער פָּסוּק זָאגְט (תְּהִלִּים לז, כא): **׳לֹוֶה רָשָׁע וְלֹא יְשַׁלֵּם׳**; אַז מֶען אִיז שׁוּלְדִיג גֶעלְד, דַארְף מֶען

בַּאצָאלְן, אוּן נִישְׁט זִיךְ אַרוֹיסְדְרֵייעֶן מִיט אַלֶע מִינֵי תֵּירוּצִים, אוּן וֶוערְן יֶענֶעמְס שׂוֹנֵא, אוּן שְׁרֵייעֶן אַז יֶענֶער אִיז נָאךְ דֶער גַנָב, וַוייל אֲפִילוּ אַז מֶען הָאט נִישְׁט צוּ בַּאצָאלְן, אִיז נִישְׁט קַיין בּוּשָׁה צוּ זָאגְן: אִיךְ הָאב נִישְׁט יֶעצְט, אָבֶער אִיךְ וֶועל דִיר מִיטְן אֵייבֶּערְשְׁטֶנְס הִילְף צוּבִּיסְלֶעךְ בַּאצָאלְן דֶעם גַאנְצְן חוֹב. אָבֶער זִיךְ אַרוֹיסְצוּדְרֵייעֶן, אוּן לֵייקֶענֶען וְכוּ׳, דָאס אִיז אַ גְרוֹיסֶע בּוּשָׁה.

וֶועגְן דֶעם אַז אַ אִיד הָאט נִישְׁט קַיין פַּרְנָסָה, אוּן עֶר הָאט חוֹבוֹת רַחְמָנָא לִצְלָן, זָאל עֶר בֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער וֶועט אִים אַוַודַאי הֶעלְפְן, אָבֶער דָאס דַארְף מֶען גֶעדֶענְקֶען: אַז מֶען הָאט גֶעבָּארְגְט דַארְף מֶען בַּאצָאלְן.

דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער זָאל הֶעלְפְן, אַז דִי שִׂמְחָה פוּן דֶעם יוֹם טוֹב, זָאל מַשְׁפִּיעַ זַיין שֶׁפַע פַאר אַלֶע אִידִישֶׁע קִינְדֶער, אוּן מֶען זָאל זוֹכֶה זַיין מְקַבֵּל זַיין דֶעם יוֹם טוֹב סוּכּוֹת מִיט אַ מוֹרָא׳דִיגֶע שִׂמְחָה.

~תַּם וְנִשְׁלַם שֶׁבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם~

הספר
הקדוש הזה
נדפס לטובת נשמת בעל מחבר
של הספר הזה מאור עינינו,
חיות נפשינו, עטרת ראשינו, כבוד
קדושת מרן הגה"ק רבי
אליעזר שלמה
בן רבי
מנחם זאב
זצוקללה"ה
נלב"ע י"ד שבט תשע"ה
ת.נ.צ.ב.ה.

בס"ד

פרייליכע נייעס!

איר קענט באקומען דעם שטארק
אויפגעכאפטע וועכנטליכע

קרית ברסלב בלומל

יעדע וואך
ביי אייער
טיר

פאר בלויז
$3.99

צו סובסקרייבן רופט יעצט אריין
אדער שיקט א טעקסט צו:

718·387·2691

SUBSCRIBE@KERENHADFUSA.ORG

תוכנ'דיג און
ציענדיג

וואס איר וועט נישט
טרעפן אין ערגעץ

אדרבה איבערצייגט
אייך אליין

282 • DESIGN | 845.406.4250